

Kommissorium for Udvalget for frivillighed og civilsamfund

Baggrund

Den frivillige verden er en del af fundamentet for vores demokrati. Den bidrager til et inkluderende samfund og har i mange sammenhænge været med til at skabe det velfærdssamfund, vi har i dag. I Odense kan vi være stolte af, at der eksisterer mange forskellige fællesskaber, hvor mennesker står sammen om noget, og hvor mennesker betyder noget for andre. Frivillige indsatser kan være målrettet et lokalområde, en specifik sag, målgruppe eller fællesskab. Det er både de frivillige forældre i den lokale sportsklub, den pensionerede lærer, som nu er lektiehjælper, den studerende som er besøgsven og mange flere. De er alle med til at støtte op om, at flere borgere bliver en del af meningsfulde fællesskaber og bidrager dermed til at indfri Odensemålet 'Et sundere Odense'.

Der er brug for frivillige fællesskaber, hvis antallet af borgere med psykisk sårbarhed og ensomhed skal reduceres, og hvis børn og unges trivsel skal forbedres. Frivillige fællesskaber beriger, bevæger og berører de involverede parter, skaber relationer og tilføjer noget udover dét, kommunens dygtige fagmedarbejdere gør. Beskæftigelses- og Socialforvaltningen, Børn- og Ungeforvaltningen og Ældre- og Handicapforvaltningen arbejder alle på forskelligvis ambitiøst med denne dagsorden, mens By- og Kulturforvaltningen på tilsvarende ambitiøse vis beskæftiger sig med fritid og folkeoplysning. Borgmesterforvaltningen har ansvaret for den tværgående kommunale frivillighedsindsats.

Samarbejdet mellem det offentlige og det frivillige kan skabe nogle unikke løsninger, men bør ske med respekt for de to sektors forskelligheder. Odense Kommune har en vigtig opgave med at understøtte frivilligheden og skabe gode rammer, der gør det nemt for odenseanerne at være en del af frivillige fællesskaber. I nogle tilfælde skal kommunen aktivt støtte og i andre tilfælde aktivt trække sig, så frivilligheden fortsat kan blomstre nedefra. Begge dele forudsætter, at borgere, frivillige og foreninger mødes med nysgerrighed på deres motivation, indsatser og kompetencer. Kommunen og de frivillige kan løfte hinanden, når vi samarbejder om dét, vi hver især er bedst til. Det kan blandt andet indebære, at frivillighed tænkes ind i arbejdet med byens vigtige dagsordener. Det gælder eksempelvis på velfærdsområdet, hvor Odense kigger ind i en fremtid med mange flere børn og ældre, og på klimaområdet, hvor Odense Byråd har sat et ambitiøst mål om, at Odense skal være klimaneutral senest i 2030.

I Odense har vi rigtig gode erfaringer med frivillighed, og selvom der i de senere år er iværksat flere initiativer, er der fortsat behov for at sikre, at frivilligheden i Odense har de bedste betingelser. Der er derfor et politisk ønske om at etablere et §17, stk. 4-udvalg på frivillighedsområdet. Udvalget skal arbejde på at styrke og fremme frivillighed og civilsamfund i Odense, og skal gøre det mere attraktivt at engagere sig i frivillige fællesskaber.

Udvalgets opgaver

Udvalgets opgave er at rådgive Økonomiudvalget ved at undersøge og komme med anbefalinger til Odense Kommunes strategiske arbejde med frivillighed, herunder hvordan frivillighed og civilsamfund i Odense kan styrkes. Denne rådgivning kan suppleres med fremmøde fra et eller flere af udvalgets medlemmer. Endvidere kan udvalget efter behov også rådgive de stående udvalg.

Frivillighed er et område, der favner bredt, og der eksisterer mange kommunale indsatser – lige fra §18-puljen og folkeoplysningsarbejdet til konkrete frivillighedsprojekter og samarbejder med frivillige foreninger. I den forbindelse afgrænser udvalget sig til at rådgive om de generelle rammer for frivillighed, mens de lovregulerede indsatser, herunder folkeoplysningsarbejdet og udmøntningen af §18-puljen, ikke vil være omdrejningspunkt for udvalgets arbejde. Ligeledes vil By- og Kulturforvaltningens nuværende samarbejde og dialog med idrætsforeninger ikke være en del af udvalgets fokusområde. Fokus vil derimod være på øvrige frivillige sociale foreninger og foreninger, der har frivillige aktiviteter på velfærdsområdet, herunder sundhedsområdet. Derudover vil udvalget have fokus på nye bevægelser og foreninger, der opstår omkring enkeltsager som eksempelvis klima- og miljøområdet samt LGBTQ+. Rådgivningen omkring klima- og miljøområdet skal ske under hensyntagen til, at arbejdet med at interagere og inddrage er placeret under Klima- og Miljøudvalget.

Helt konkret sigter udvalget mod at komme med strategiske anbefalinger til Odense Kommunes arbejde med følgende tre områder; 1) Stærkere kobling mellem civilsamfund og det kommunale arbejde med velfærd og sociale udfordringer, 2) Gunstige rammebetingelser for nye foreningstyper og bevægelser samt 3) Fastholdelse og rekruttering af frivillige. På

baggrund af analyser, skal udvalget komme med anbefalinger til Økonomiudvalget i forhold til, hvordan der fremadrettet skal arbejdes med følgende temaer:

Tema 1: Stærkere kobling mellem civilsamfund og det kommunale arbejde med velfærd og sociale udfordringer

Udvalget for frivillighed og civilsamfund får til opgave at undersøge, hvordan der skabes en stærkere kobling mellem civilsamfund og det kommunale arbejde med velfærd og sociale udfordringer, herunder:

1. Frivillige skal spille en større rolle i forhold til at skabe kvalitet på velfærdsområder

Manglen på arbejdskraft bliver den største udfordring på velfærdsområdet i de kommende år. Den udfordring kan alene løses af uddannet personale. Sideløbende hermed er der dog potentiale for, at frivillige indsatsers supplerende kan skabe kvalitet på områder, der bidrager til at styrke den samlede velfærdsindsats. Med den tilgang bliver frivillighed aldrig en erstatning for dygtige fagmedarbejdere, men frivillige kan gøre en supplerende positiv forskel for vores børn, unge, ældre og udsatte.

Med budgetforlig 2020 blev der under overskriften 'Mere frivillighed' igangsæt en række profilprojekter, der støtter foreninger og lokalsamfund, der yder en ekstra indsats på velfærdsområderne. Udvalget får til opgave at vurdere, hvordan erfaringerne herfra kan udbredes yderligere i kommunen.

2. Borgere med sociale, fysiske og/eller psykiske udfordringer skal i højere grad involveres i frivillige fællesskaber som bruger og/eller frivillig

Vi ved, at det at bidrage til og være en del af fællesskabet gør en stor forskel for selvværd og motivation og ikke mindst i forhold til at etablere og holde liv i et netværk. Vi skal derfor arbejde på at styrke inklusionen af alle, som ønsker at være en del af de frivillige fællesskaber – også dem, som ikke naturligt finder derhen. Udvalget får til opgave at vurdere, hvilke tiltag der kan bidrage til, at flere borgere med sociale, fysiske og/eller psykiske udfordringer involveres i frivillige fællesskaber.

Tema 2: Gunstige rammebetingelser for nye foreningstyper og bevægelser

Udvalget for frivillighed og civilsamfund får til opgave at undersøge, hvordan der skabes gunstige rammebetingelser for nye foreningstyper og bevægelser, herunder:

1. Støtte til nye foreningstyper og bevægelser

Folkeoplysende foreninger og frivillige sociale foreninger har særlige muligheder for at få tilskud og låne lokaler gennem forskellige kommunale tiltag. Imidlertid er der de senere år begyndt at opstå andre typer af foreninger, der blandt andet arbejder med klima og miljø samt LGBTQ+. Det er vigtige foreninger, som kan være en løftestang for nogle af byens vigtige dagsordener. Eksempelvis kan klima- og miljøforeninger være et middel til at nå målet om, at Odense skal være klimaneutral senest i 2030. Udvalget får derfor til opgave at undersøge, hvordan Odense Kommune kan understøtte nye foreningstyper og bevægelser bedst muligt.

Tema 3: Rekruttering og fastholdelse af frivillige

Udvalget for frivillighed og civilsamfund får til opgave at undersøge, hvordan Odense Kommune bedst kan understøtte foreninger og øvrige frivillige fællesskaber i deres rekruttering og fastholdelse af frivillige, herunder:

1. Støtte til frivillige fællesskaber vedrørende fastholdelsen af frivillige

Det kan have direkte konsekvenser for brugerne og udførelsen af kerneopgaverne, når de frivillige fællesskaber har vanskeligt ved at rekruttere og fastholde frivillige. Samtidig kan mange foreninger have vanskeligt ved at afsætte de nødvendige ressourcer til rekruttering. Udvalget får derfor til opgave at undersøge, hvordan Odense Kommune kan understøtte foreningerne i fastholdelsen af frivillige. Det kan eksempelvis udmøntes ved dialog, koordination og samspil på tværs af frivillige fællesskaber.

2. Odense skal være førende med at koble foreningsliv og erhvervsliv, således at medarbejdere med specialistkompetencer matches med frivillige foreninger

Borgmesterforvaltningen igangsatte i 2021 et profilprojekt, hvor virksomheder frigiver deres medarbejdere et antal timer årligt til at lave frivilligt arbejde. Medarbejderne bidrager dels med flere frivillige hænder i foreningslivet og dels med faglig specialistviden, som kan være svært for foreningerne selv at rekruttere. Herudover imødekommer projektet tendensen "episodisk frivillighed", der ses i Danmark og resten af Norden. Episodisk frivillighed har en umiddelbarhed og et "her-og-nu-behov" over sig, hvor den frivillige forpligter sig for en kort, afgrænset periode. Udvalget får derfor til opgave at undersøge, hvordan erfaringerne fra Borgmesterforvaltningens profilprojekt kan udbredes.

3. Tiltag der kan få flere til at involvere sig i frivilligt arbejde

VIVES Frivillighedsundersøgelse 2020 viser, at danskernes engagement i frivilligt arbejde fortsat er stabilt. Undersøgelsen viser dog også, at nogle har sværere ved at komme med i de frivillige fællesskaber end andre. Der er en klar sammenhæng mellem uddannelsesniveau og deltagelse i frivilligt arbejde. Mens næsten halvdelen af gruppen uden en erhvervsuddannelse aldrig har deltaget i frivilligt arbejde, gælder det kun 17 procent af de langvarigt uddannede. Kun 30 procent af mennesker på kontanthjælp eller førtidspension er engagerede i frivilligt arbejde. Udvalget får derfor til opgave at undersøge hvilke tiltag, der kan gøre det enklere at være frivillig, og hvordan flere borgere kan præsenteres for muligheden for at blive frivillig.

Udvalgets øvrige opgaver

Udover arbejdet med de tre temaer, skal udvalget rådgive Økonomiudvalget i forhold til, hvordan Borgmesterforvaltningen kan kvalificere arbejdet med udvikling og drift af frivillighedsområdet, herunder justering af Bydelspuljen og Borgerne Bestemmer-puljen, som byrådet har bestilt med vedtagelsen af Budget 2022.

Herudover har udvalget til opgave at komme med anbefalinger til Odense Kommunes Civilsamfundsstrategi fra 2014 i forhold til, om strategien bør revideres. Såfremt der er behov for dette, er det endvidere udvalgets opgave at komme med anbefalinger til fokusområder og indhold i en ny civilsamfundsstrategi.

Leverancer og mål

1. Udvalget skal i udvalgsperioden komme med anbefalinger til Odense Kommunes strategiske arbejde med de tre temaer.
2. Målet med det strategiske arbejde er at styrke rammerne for frivillighed i Odense med det sigte at understøtte og skabe bedre vilkår for, at frivillighed, foreninger og civilsamfund i Odense kan udvikle sig på egne vilkår.
3. Effekten af udvalgets strategiske anbefalinger skal måles på øget grad af frivillig deltagelse i Odense.